

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЕТНОПЕДАГОГІКА

Загальна інформація

Компонент освітньо-професійної програми	<i>Вибірковий</i>
Кількість кредитів ECTS	3
Мова навчання	Українська

Мета навчальної дисципліни

Мета курсу «Етнопедагогіка» полягає у вивченні джерел народної педагогіки, традицій родинного та сімейного виховання, етногенезу народно-педагогічних ідей, дослідженні історичного аспекту становлення народної педагогіки як науки та у виробленні шляхів реалізації прогресивних педагогічних ідей народу в сучасній науково-педагогічній практиці.

Передумови вивчення дисципліни

Для результативного опанування знаннями, вміннями, навичками при вивченні даної дисципліни студент повинен мати базові знання з історії педагогіки, етнографії, етнології та українознавства з метою їх застосування під час теоретичних і практичних занять. Вивчення даної дисципліни сприяє інтеграції народної педагогіки, етнопедагогіки та класичної педагогічної науки.

Зміст дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні етапи розвитку етнопедагогіки як науки.

Тема 1. Вступ. Предмет, зміст і завдання курсу «Етнопедагогіка»

Тема 2. З історії розвитку української етнопедагогіки.

Змістовий модуль 2. Основні аспекти змісту етнопедагогіки як науки.

Тема 3. Тракткування в українській народній педагогіці суті й мети виховання.

Тема 4. Народно-педагогічна навчально-виховна система українців

Тема 5. Структура української народної педагогіки.

Тема 6. Українське родинознавство. Фамілологія

Змістовий модуль 3. Напрями виховання в етнопедagogіці.

Тема 7. Виховні орієнтири української народної педагогіки.

Тема 8. Народна педагогіка і сучасна українська національна система виховання.

Форми та методи навчання

- лекція;
- семінарське заняття;
- практичне заняття;
- рольова гра;
- презентації та виступи на практичних заняттях, наукових заходах, кураторських і виховних годинах;
- усна відповідь;
- самостійна письмова робота;
- участь у рольових іграх;
- інтерактивні заходи за участю здобувачів освіти;
- командні проєкти;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- творча робота студентів, участь у творчих проєктах;
- участь у відродженні традиційних родинних обрядів;
- етнографічні дослідження.

Контроль навчальних досягнень

Форми та методи оцінювання:

Поточний контроль: його завданням є перевірка вивченого здобувачем освіти матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок самостійної практичної роботи і проведення етнографічних досліджень.

Поточний контроль здійснюється за трьома напрямками:

- контроль за систематичністю та активністю роботи на практичних заняттях;
- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять;
- контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань, самостійної роботи (практична робота, презентація, участь у рольових іграх, у відродженні обрядів, проведення етнографічних досліджень, виступ на студентських наукових конференціях, круглих столах, написання конкурсних студентських наукових робіт).

Підсумковий контроль: здійснюється наприкінці вивчення курсу у формі заліку. Здобувач освіти допускається до підсумкового контролю за умови виконання не менш як на задовільну оцінку усіх проміжних форм контролю, передбачених поточним семестровим навчальним планом.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі. Форма проведення заліку – комбінована.

Критерії оцінювання результатів навчання:

а) відповідь на практичному занятті (до 4 балів)

б) самостійна робота (до 5 балів)

в) індивідуальні завдання (до 4 балів)

Відповідь на практичному занятті оцінюється за наступними критеріями:

4 бали – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. Відповідь на занятті супроводжується демонстрацією наочності або проведенням власного майстер-класу, мультимедійної презентацією. Практичне завдання виконане повністю відповідно до встановлених вимог.

3 бали – студент у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні практичних завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання. Практичне завдання виконане, але відсутня наочність.

2 бали – студент вільно володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні практичних на достатньому рівні. Практичне завдання виконане частково та має несуттєві помилки.

1 бал – студент загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні практичних завдань на низькому рівні. Практичне завдання виконане поверхово без урахування встановлених вимог.

Самостійна робота з курсу «Етнопедагогіка» включає ведення конспекту практичного заняття, виконання письмових та творчих завдань, підготовку відеопрезентацій та доповідей для їх супроводу, участь у рольових іграх, проведення самостійного етнографічного дослідження.

Самостійна робота оцінюється від до 5 балів.

Ведення конспекту практичного заняття оцінюється за наступними критеріями:

- повнота, охайність і грамотність ведення конспекту;

- наявність теоретичного матеріалу (рукописний варіант) практичного заняття;
- виконання тестів і практичних завдань відповідно до теми практичного заняття.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D		
60 – 67	E	задовільно	
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Орієнтовний розподіл балів за видами робіт:

65 % – практичні роботи;

10 % – комп'ютерне тестування;

25 % – підсумковий контроль.

Політика курсу

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці проектної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад етнопедagogіки, народної педагогіки, історії та теорії педагогіки;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;

- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи, розробляти презентації, брати участь у творчих проєктах та культурно-освітніх заходах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Матеріально-технічне забезпечення

1. Навчальна програма
2. Робоча програма навчальної дисципліни
3. Методичні матеріали до практичних занять
4. Теми питань для самостійного опрацювання.
5. Перелік питань на підсумковий контроль знань (залік).
6. Персональний комп'ютер.
7. Мультимедійний проектор, екран.
8. Інтерактивна дошка.
9. Фліпчарт, фломастери, стікери.

Інформаційні ресурси

Основна література:

Борисенко В. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. Київ: Унісерв, 2000. 191 с.

Волков Г. Н. Энопедогогика: Учебник для студентов средних и высших педагогических учебных заведений / Г. Н. Волков. Москва: Издательский центр „Академия”, 1999. 168 с.

Грушевський М. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу. Київ: Либідь, 2006. 256 с.

Кузьмінський А. І. Педагогіка родинного виховання: Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ: Знання, 2006. С. 284–316.

Лозко Г. С. Українське народознавство / За ред. Г. С. Лозко. 3-е вид. Харків: Видавництво «Див», 2005. 472 с.

Любар О. О. Історія української школи і педагогіки: Навчальний посібник / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко / За ред. О. О. Любара. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2003. 450 с.

Маєвська Л.М. Етнопедагогіка: Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ плюс, 2019. 288 с.

Мосіяшенко В. А. Українська етнопедагогіка: Навчальний посібник / В. А. Мосіяшенко. Суми: Університетська книга, 2019. 175 с.

Стельмахович М. Г. Мудрість народної педагогіки. Київ, 1980. 48 с.

Стельмахович М. Г. Народна дидактика. Київ: Т-во Знання, 1985. 48 с.

Стельмахович М. Г. Народна педагогіка. Київ: Радянська школа, 1985. 312 с.

Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка: Навчальний посібник / М.Г. Стельмахович. Київ: ІСДО, 1996. 288 с.

Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка: Навчально-методичний посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 232 с.

Стельмахович М. Г. Народне дитинознавство. Київ: Т-во „Знання” України, 1991. 48 с.

Стельмахович М. Г. Програма з українського родинознавства (фамілістики) для ІХ класу. *Рідна школа*. 1993. № 8. С. 21–26.

Стельмахович М. Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібник. Київ: ІСДО, 1996. 288 с.

Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник / Ред. кол. А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна [та ін]. Київ: Либідь, 1993. 256 с.

Українська родина: Родинний і громадський побут / Упорядник Лідія Орел. Київ: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. 424 с.

Юда Л. Практикум з етнопедагогіки: Навчально-методичний посібник для студентів. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2012. 272 с.

Юда Л.А. Гендерний аналіз українських родинних традицій / Л.А.Юда // Сучасна українська сім'я: гендерні проблеми та шляхи їх подолання. Матеріали обласної науково-практичної конференції (лютий 2009 року). – Чернігів, 2009. – с.14 – 21. (0,4 друк. арк.)

Юда Л.А. Етнопедагогічні традиції виховання у сім'ї / Л.А.Юда // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 61. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2009. – № 61. – С. 14 – 18. (0,4 друк арк.)

Юда Л.А. Проблеми гендерної педагогіки у педагогічній спадщині К.Д.Ушинського / Л.А.Юда // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 79. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2010. – № 79. – С. 103 – 106. (0,4 друк арк.)

Юда Л. А. Засоби етнопедагогіки в педагогічній спадщині С. Ф. Русової / Л.А.Юда // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 93 . Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2011 . – № 93. – С. 350 – 353. (0,4 друк арк.)

Юда Л.А. Етнопедагогічні основи гендерної рівності в історії українських родинних виховних традицій / Л.А.Юда // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Випуск 80. Серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧДПУ, 2010. – № 80. – С. 202 – 205. (0,4 друк арк.)

Юда Л.А. Гендерна соціалізація дівчини в родинному і громадському побуті українців // Сьомі Сіверянські соціально-психологічні читання. Матеріали всеукраїнської наукової конференції (14 грудня 2016 р.) // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка Випуск 142 серія: педагогічні науки: Збірник. – Чернігів: ЧНПУ, 2017. – С. 231–235.

Юда Л.А. Методологічні аспекти дослідження гендерних відносин в українській родині // Проблем соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. – Чернігів: ЧНТУ, 2017. – № 2(10). – С.117–123. (Журнал зареєстровано, реферується та індексується у наступних міжнародних наукометричних базах даних, репозитаріях та пошукових системах: Міжнародний центр періодичних видань (ISSN International Centre, м. Париж), GoogleScholar, РІНЦ, IndexCopernicus, Українська науково-освітня мережа УРАН, BASE: Bielefeld Academic Search Engine, Ulrichsweb™ Global SerialsDirectory, USJ (Українські наукові журнали), Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, реферативна база даних “Україніка наукова”).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

Братусь І. В. Українські народні дитячі ігри як засіб виховання. URL:

http://abetka.ukrlife.org/g_zasib.htm

Кісь О. Українська сільська молодь у дзеркалі гендерних відмінностей.

URL:

<http://www.ji.lviv.ua/n24texts/kis-oksana.htm>

Концепція безперервної системи національного виховання. Київ, 1994.

URL:

<http://studentam.net.ua/content/view/2238/97/>.

Концепція виховання у національній системі освіти. *Освіта України*. 1996. URL:

<http://ua.textreferat.com/referat-12402-8.html>.

Концепція національного виховання. *Освіта 1996*. 7 серпня. URL:

<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=56167&pg=4>.

Кудикіна Н. Українські народні рухливі ігри. URL: http://www.chudo-v-e.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=181:2009-06-24-21-47-25&catid=68:2009-04-21-21-59-10&Itemid=100

Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Українські дитячі народні ігри. URL: <http://www.sdbua.net/materiale/doc.php?id=156>

Народні ігри – народні знання. URL: <http://about-ukraine.com/index.php?text=109>

Українські народні дитячі ігри як засіб виховання. URL: http://hata.profi.co.ua/2007/09/17/ukransk_narodn_ditjach_gri_jak_zasb_vikhovannja.html

Українські народні рухливі ігри як засіб досягнення фізичної досконалості студентства. URL: http://hata.profi.co.ua/2007/09/17/ukransk_narodn_ditjach_gri_jak_zasb_vikhovannja.html

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Юда Лариса Анатоліївна
Науковий ступінь, вчене звання, посада	Кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри історії України, археології та краєзнавства
Комунікація	Кафедра: історії України, археології та краєзнавства E-mail: lorachernigiv@ukr.net Facebook Messenger: Лариса Юда Телефон: +38-0632623906 Telegram: Лариса Юда
Посилання на дисципліну в системах дистанційного навчання	https://moodle.chnpu.edu.ua/course/view.php?id=67 Zoom: https://us05web.zoom.us/j/9372704823?pwd=K2ZtUFdYVWQvQUZRCENpamxxZ1c1dz09 Ідентифікатор конференції: 937 270 4823 Код доступу: 74jrTB
Консультації	щовівторка 13.00–14.20 (113 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).